

Соціальна економіка, політика та демографія

УДК 330.3

Немиш Юлія Василівна

*кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу*

Немиш Юлія Васильевна

*кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов
Ивано-Франковский национальный технический университет нефти и газа*

Nemish Yuliya

*PhD, Associate Professor of the Department of Finance
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas*

ORCID: 0000-0002-4676-1177

Власенко Юрій Григорович

*кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної теорії
факультет аграрного менеджменту
Національний університет біоресурсів і природокористування України*

Власенко Юрий Григорьевич

*кандидат экономических наук, доцент кафедры экономической теории
факультет аграрного менеджмента
Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины*

Vlasenko Yuriy

*PhD, Associate Professor of the Department of Economic Theory
Faculty of Agrarian Management
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine*

ORCID: 0000-0001-7071-2984

Лебедченко Віра Віталіївна

старший викладач кафедри економіки, маркетингу та міжнародних економічних відносин

*Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

Лебедченко Вера Витальевна

старший преподаватель кафедры экономики, маркетинга и международных экономических отношений

*Национальный аэрокосмический университет им. М. Е. Жуковского
«Харьковский авиационный институт»*

Lebedchenko Vira

Senior Lecturer of the Department of Economics, Marketing and International Economic Relations

National Aerospace University "Kharkiv Aviation Institute"

ORCID: 0000-0003-2180-9063

ПОДОЛАННЯ ДИСПРОПОРЦІЙ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

ПРЕОДОЛЕНИЕ ДИСПРОПОРЦИЙ СОЦИАЛЬНО- ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ РЕГИОНОВ

OVERCOMING DISPROPORTIONS OF SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF REGIONS

***Анотація.** Успішність функціонування держави повною мірою залежить від успішності діяльності її складових, якими власне й виступають регіони. Так, у світі не існує країни, вся територія якої розвивалися б на одному рівні. Це пов'язано із географічним розташуванням біля кордонів та в гірських районах, відсутністю природних ресурсів, низьким рівнем розвитку економіки, неефективною діяльністю органів*

місцевої влади, тощо. Проте, серед перелічених чинників, існують такі, на які можна здійснювати цілеспрямований вплив з метою їхнього усунення на шляху до вирівнювання диспропорцій у економічному та соціальному розвитку регіонів, що в свою чергу формує актуальність даного дослідження.

Таким чином, у науковій статті визначено передумови, які слугують виникнення диспропорцій у розвитку окремих територій, а також причини на які можна вплинути, а на які ні. Окрім того, проаналізовано темпи розвитку регіонів України за 2019 рік, шляхом визначення рейтингу областей та динаміки переміщення областей у його межах за 2018-2019 роки, проілюстровано динаміку зміни наявного доходу населення у розрізі регіонів за аналогічний період, а також динаміку зміни індексу промислової продукції. На основі аналізу виділено ряд лідируючих областей, а саме, м. Київ та Київська область, а також Одеська, Рівненська та Херсонська області і тих, які постійно відстають. Зокрема, серед відстаючих областей виділяють Хмельницьку та Чернівецьку.

В той же час, продовжуючи окреслену лінію дослідження виділено перелік інструментів, які можуть застосовуватись владними органами для покращення ситуації шляхом використання засад державного регулювання через впровадження регіональних ініціатив, впровадження програм конкретно-цільового характеру, використання системного підходу та безперервного контролю за реалізацією заходів.

З іншого боку, для вирівнювання диспропорцій у економічному та соціальному розвитку у всьому світі активно використовуються програми та проекти. Відтак, у науковій статті проаналізовано перелік програм, які реалізуються на теренах України, а також визначено засади формування нової Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки з урахуванням реалій сьогодення, в тому числі загальнодержавного карантину.

Ключові слова: *регіон, методи стимулювання розвитку регіонів, програми розвитку, проекти, Державна стратегія розвитку регіонів, Міністерство розвитку громад та територій України.*

Аннотація. *Успешность функционирования государства в полной мере зависит от успешности деятельности ее составляющих, которыми собственно и выступают регионы. В мире не существует страны, вся территория которой развивались бы на одном уровне. Это связано с географическим расположением близ границ и в горных районах, отсутствием природных ресурсов, низким уровнем развития экономики, неэффективной деятельностью органов местной власти и тому подобное. Однако, среди перечисленных факторов, существуют такие, на которые можно осуществлять целенаправленное воздействие с целью их устранения на пути к выравниванию диспропорций в экономическом и социальном развитии регионов, что в свою очередь формирует актуальность данного исследования.*

Таким образом, в научной статье определены предпосылки, которые провоцируют возникновения диспропорций в развитии отдельных территорий, а также причины на которые можно повлиять, а на какие нет. Кроме того, проанализированы темпы развития регионов Украины за 2019 год, путем определения рейтинга областей и динамики перемещения областей в его пределах за 2018-2019 годы, проиллюстрировано динамику изменения располагаемого дохода населения в разрезе регионов за аналогичный период, а также динамику изменения индекса промышленной продукции. На основе анализа выделен ряд лидирующих областей, а именно, г.. Киев и Киевская область, а также Одесская, Ровенская и Херсонская области и тех, которые постоянно отстают. В частности, среди отстающих областей выделяют Хмельницкую и Черновицкую.

В то же время, продолжая очерченную линию исследования выделено перечень инструментов, которые могут применяться властями для улучшения ситуации путем использования принципов государственного регулирования через внедрение региональных инициатив, внедрение программ конкретно-целевого характера, использование системного подхода и непрерывного контроля за реализацией мероприятий.

С другой стороны, для выравнивания диспропорций в экономическом и социальном развитии во всем мире активно используются программы и проекты. Поэтому, в научной статье проанализированы перечень программ развития регионов, которые реализуются на территории Украины, а также определены принципы формирования новой Государственной стратегии регионального развития на 2021-2027 годы с учетом реалий, в том числе общегосударственного карантина.

Ключевые слова: *регион, методы стимулирования развития регионов, программы, проекты, Государственная стратегия развития регионов, Министерство развития общин и территорий Украины.*

Summary. *The success of the state fully depends on the success of its components, which are actually the regions. Yes, there is no country in the world whose entire territory would develop on one level. This is due to the geographical location near borders and in mountainous areas, lack of natural resources, low level of economic development, inefficient activities of local authorities, etc. However, among the listed factors, there are those that can be purposefully influenced in order to eliminate them on the way to equalizing disparities in economic and social development of regions, which in turn forms the relevance of this study.*

Thus, the scientific article identifies the prerequisites that serve as the emergence of disparities in the development of individual territories, as well as the reasons that can be influenced and not. In addition, the pace of development

of regions of Ukraine in 2019 is analyzed by determining the rating of regions and the dynamics of movement of regions within it in 2018-2019, illustrates the dynamics of changes in disposable income by region for the same period, as well as the dynamics of industrial production index. Based on the analysis, a number of leading oblasts were identified, namely, Kyiv and Kyiv oblasts, as well as Odesa, Rivne and Kherson oblasts and those that are constantly lagging behind. In particular, Khmelnytsky and Chernivtsi oblasts are among the lagging behind oblasts.

At the same time, continuing the outlined line of research, a list of tools that can be used by the authorities to improve the situation through the use of state regulation through the implementation of regional initiatives, implementation of targeted programs, systematic approach and continuous monitoring of measures.

On the other hand, programs and projects are actively used to balance disparities in economic and social development around the world. Therefore, the scientific article analyzes the list of programs implemented in Ukraine, as well as the principles of forming a new State Strategy for Regional Development for 2021-2027, taking into account the realities of today, including national quarantine.

Key words: *region, methods of stimulating development of regions, development programs, projects, State strategy of development of regions, Ministry of development of communities and territories of Ukraine.*

Постановка проблеми. Питання нерівномірності соціально-економічного розвитку країн, регіонів, окремих територій всередині країни поруч із відмінностями у рівнях доходів населення, які проживаються на цих територіях носять в собі глобальний характер. Так, у межах кожної країни світу виділяються території із вищими темпами соціально-економічного зростання, рівнями доходів та життя населення, а також ті, які значною мірою відстають. В основному це може бути зумовлено

розміщенням регіону в прикордонній території, обмеженістю природних ресурсів, неефективним державним управлінням, тощо. Тобто, існують чинники, які за допомогою ефективної політики можна нівелювати, а також ті, які змінити не можливо, як наприклад відсутність ресурсів.

В той же час, високий ступінь регіональних відмінностей означає виділення групи депресивних регіонів в межах країни, що може у підсумку призвести до глибоких соціальних конфліктів щодо територіального розподілу ресурсів, а також негативно вплинути на економічну, соціальну та політичну стабільність держави. Поруч із цим, відсутність ефективної та послідовної державної регіональної політики ще більшою мірою поглиблює ситуацію, що формує собою додатковий рівень економічної загрози. Відтак, закономірно виникає необхідність пошуку можливих напрямків подолання диспропорцій регіонального розвитку, в тому числі шляхом запозичення досвіду розвинутих країн, що в свою чергу зумовлює актуальність даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Враховуючи всеосяжність окресленої проблематики, її дослідженням займались вчені та науковці з усього світу. Зокрема, питанням вирівнювання диспропорцій регіонального розвитку приділяли увагу такі вчені, як Pawlewicz, K., Senetra, A. [10], Nurlanova, N., Satybaldin, A., Brimbetova, N., Kireyeva, A. [9], Науменко Ж. [5], Шевченко О. [8], Кліяненко Б., Лібанова Е., Лукяненко Д., Стеченко Е., Чернюк Л., Завадських, Г. [2] та багато інших. У цих працях запропоновано фундаментальні основи для визначення особливостей територіального розвитку, розробки на основі отриманих результатів конкретних заходів по усуненню диспропорцій, а також формування та реалізації регіональної політики держави. Проте, наявність територій, які відстають у своєму соціально-економічному розвитку, поруч із високим рівнем інтересу до даної тематики, який з кожним роком лише зростає, підтверджують

необхідність проведення подальшого дослідження зазначеної тематики для формування комплексу пропозиції по покращенню ситуації.

Постановка завдання. Відтак, метою даного наукового дослідження виступає аналіз поточних диспропорцій в соціально-економічному розвитку регіонів України поруч із визначенням шляхів подолання ситуації, скоригованих за рахунок використання досвіду розвинутих країн.

Виклад основного матеріалу дослідження. Наявність глибоких диспропорцій у соціальному та економічному розвитку окремих територій впливає на утруднення реалізації ефективних державних змін, стримує утворення внутрішнього ринку товарів та послуг, поглиблює економічну кризу, а також збільшує відмінності між учасниками соціуму [9]. Саме тому, надзвичайно важливо всіма силами намагатися вирівняти існуючі відмінності у темпах економічного та соціального зростання, що власне й відбувається в Україні протягом останніх років. Так, зараз ми можемо відстежити зміщення акцентів політики держави із центрального рівня на місцевий, яке здійснюється поруч із передачею повноважень владним органам на місцях, що в свою чергу відкриває шлях для забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів на довгострокову перспективу [2, с.77].

В той же час, незважаючи на заходи, які приймаються державою, проблема значних диспропорцій у розвитку регіонів залишається надзвичайно актуальною. Зокрема, на підтвердження цього проаналізуємо рейтинг регіонів України за підсумками 2019 року із відстеженням динаміки переміщення регіонів в межах рейтингу за 2018-2019 роки (табл. 1).

Таблиця 1

Рейтинг регіонів України за підсумками 2019 року

Регіони	Загальне місце регіону		Динаміка
	2018 рік	2019 рік	
м. Київ	1	1	-
Вінницька	4	2	+2
Дніпропетровська	5	3	+2
Рівненська	3	4	-1
Київська	8	5	+3
Харківська	2	6	-4
Чернівецька	6	7	-1
Львівська	11	8	+3
Кіровоградська	15	9	+6
Тернопільська	7	10	-3
Черкаська	9	11	+2
Миколаївська	21	12	+9
Одеська	22	13	+9
Івано-Франківська	16	14	+2
Полтавська	10	15	-5
Житомирська	13	16	-3
Хмельницька	12	17	-5
Волинська	14	18	-4
Херсонська	18	19	-1
Закарпатська	19	20	-1
Сумська	17	21	-4
Чернігівська	23	22	+1
Запорізька	20	23	-3
Луганська	25	24	+1
Донецька	24	25	-1

Джерело: складено автором на основі [3]

Таким чином, із даних, наведених в таблиці, можемо побачити, що лідер рейтингу протягом періоду дослідження залишався незмінним – місто Київ. При цьому, найбільше покращили свої позиції в рейтингу такі області як Миколаївська (+9), Одеська (+9), Кіровоградська (+6) та Київська (+3). З іншого боку, значною мірою погіршився рейтинг таких областей як Хмельницька (-5), Волинська (-4), Харківська (-4) та Тернопільська (-3). Всі інші області змінили свої позиції на +/- одну-дві позиції, що свідчить про стабільність їх діяльності.

В той же час, вагомим показником, який свідчить про темпи соціального та економічного розвитку є розмір наявного доходу населення

у розрахунку на одну особу. Відтак, проаналізуємо динаміку зміни даного показника протягом 2018-2019 років за допомогою Рис. 1.

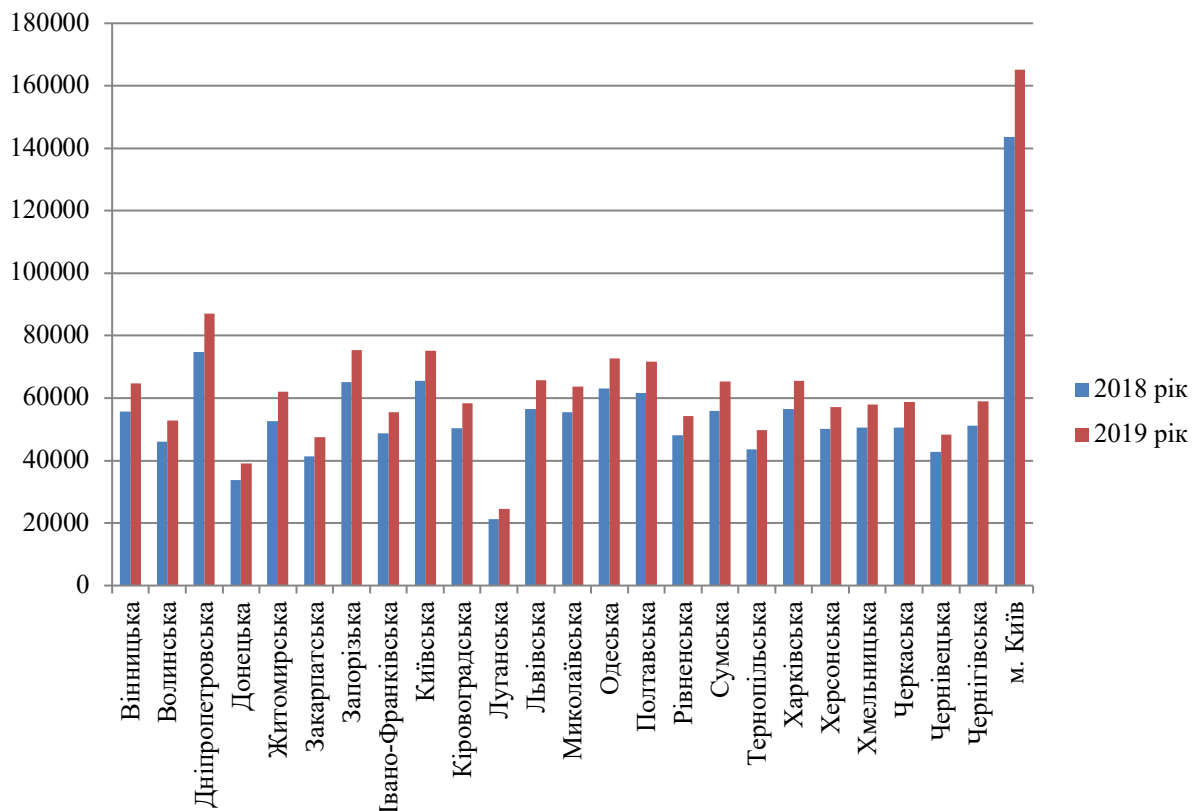

Рис. 1. Наявний дохід населення у розрахунку на 1 особу населення, гривень

Джерело: складено автором на основі [3]

Отже, із наведеного рисунку, можемо побачити, що найбільше зріс обсяг наявних доходів у м. Києві, а також у Дніпропетровській, Запорізькій, Сумській, Полтавській та Житомирській областях. Найменше обсяг наявного доходу населення зріс у Луганській, Донецькій, Чернівецькій, Рівненській та Івано-Франківській областях. Поруч із цим, варто зазначити, що зростання доходів відбувалось по всій країні.

Не менш важливим під час оцінки економічного розвитку регіону є визначення індексу промислової продукції. Відтак, проаналізуємо зміну даного індексу у 2019 році по відношенню до попереднього, оформивши результати за допомогою рис. 2.

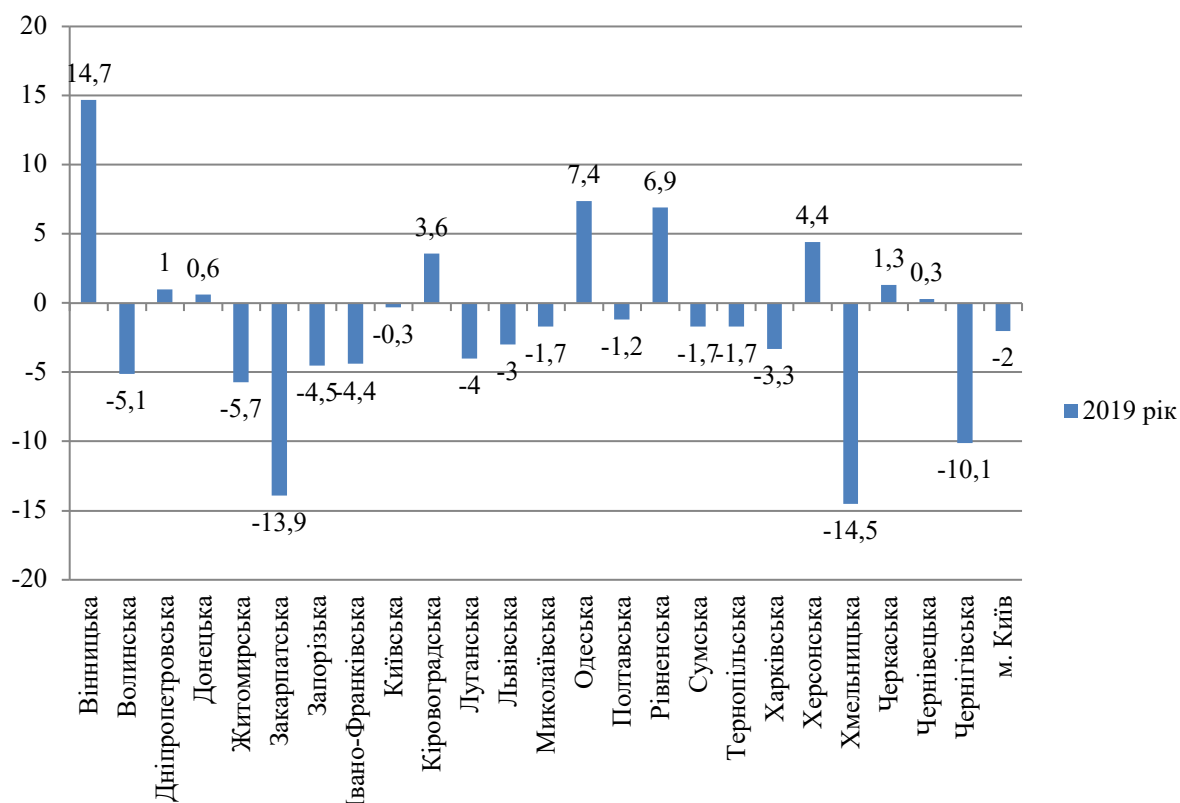

Рис. 2. Індекс промислової продукції, % до попереднього року

Джерело: складено автором на основі [3]

Таким чином, як свідчать дані, наведені на рисунку, найбільше Індекс промислової продукції зріс у Вінницькій, Одеській, Рівненській та Херсонській областях, що свідчить про активізацію рівня виробництва промислової продукції в даних регіонах, що є надзвичайно позитивним для економічного зростання. В той же час, значно знизився даний показник у Хмельницькій, Закарпатській, Чернігівській та Житомирській областях, що в свою чергу свідчить про негативну тенденцію у промисловому секторі.

Узагальнюючи вищенаведену статистику, можемо сформулювати висновки, що найбільш стабільно розвивається м. Київ та Київська область, а також Одеська, Рівненська та Херсонська області. Окрім того, стійка негативна тенденція по соціально-економічному розвитку відстежується у Хмельницькій та Чернівецькій областях. У всіх інших регіонах України відстежувалось зростання одних показників соціально-економічного

розвитку поруч із зниженням інших, що в свою чергу доводить необхідність реалізації заходів по вирівнюванню наявних диспропорцій у їх розвитку.

Ключовими суб'єктами у даному процесі стають органи регіонального та місцевого управління, функціонування яких є результатом відкидання традиційної системи побудови влади по вертикалі. На забезпечення місцевими органами необхідних повноважень та компетенцій для реалізації регіональних програм та заходів розвитку територій необхідно в першу чергу формування відповідної науково-методологічної та нормативно-правової бази, яка б надала їм право розробляти стратегії, приймати рішення щодо особливостей проведення інвестиційної, фінансово-кредитної, структурної, соціальної та економічної політики в регіоні [5, с. 281]. В той же час, повинно бути розуміння, що ринкові механізми не є здатними повною мірою забезпечити подолання наявних регіональних відмінностей, саме тому у всіх прогресивних країнах світу ринковий механізм доповнюється заходами державного регулювання, ступінь використання яких визначається залежно від об'єму завдань, які потрібно виконати на певному етапі розвитку [10].

Таким чином, для створення передумов для успішного економічного та соціального розвитку регіонів, на шляху до вирівнювання наявних диспропорцій вкрай важливим є використання державного регулювання поруч із застосуванням регіональних ініціатив та місцевих виконавців. Окрім того, надзвичайно важливим є забезпечення конкретно-цільового характеру заходів, які плануються, поруч із застосуванням системного підходу у використанні заходів та методів державної підтримки конкретного регіону. В той же час, необхідно враховувати вадливість своєчасного та всебічного контролю за реалізацією заходів, з метою своєчасного виявлення відхилень та коригувань подальшого плану дії [8, с. 111].

На практиці ключовими документами, якими визначають та задаються напрямки регіонального розвитку в Україні є прийнята у 2017 Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року [6] та розроблений до неї План заходів на 2018-2020 роки з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року [7]. В межах даних документів, визначаються сім програм регіонального розвитку у наступних сферах (рис. 3):

Рис. 3. Сфери реалізації програм регіонального розвитку відповідно до Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року

Джерело: складено автором на основі [7]

Окрім вищезазначених нормативних актів, Міністерством розвитку громад та територій України видано Наказ №64, згідно з яким затверджено перелік програм регіонального розвитку, які планується профінансувати за рахунок коштів отриманих від Європейського союзу (ЄС) та із державного бюджету на загальну суму 366,1 млн. грн. Зокрема, у 2020 році планується профінансувати 53 проекти в 11 областях України за п'ятьма напрямками регіонального розвитку: інноваційна економіка, сільський розвиток,

розвиток людського потенціалу, туризму та загальноукраїнська солідарність.

Вищезазначені напрямки також зібрані у довіднику програм щодо секторальної підтримки в Україні Європейським Союзом. Метою формування такого довідника програм є детальний опис кожної із них, із детальним зазначенням завдань, на вирішення яких спрямовані програми, очікуваних результатів та обсягів фінансування, на які можуть розраховувати регіони, які приймуть рішення про втілення цих програм в межах своєї території [4].

Окрім того, Указом Президента України Міністерством розвитку громад та територій України проводиться розробка проекту Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки. При цьому даній стратегії відводиться надзвичайно важлива роль у зв'язку із тим, що питанням регіонального розвитку досі не розглядалось як одне з найважливіших у державі, а останні події, які сколихнули весь світ у зв'язку із запровадженням карантину значною мірою вплинули на соціальну та економічну ситуацію в нашій країні. Окрім того, ситуація погіршується тим фактом, що довготривалий жорсткий карантин був запроваджений лише у деяких областях України, у яких відстежується найбільший рівень захворюваності, що у підсумку ще більшою мірою вплинуло на формування диспропорцій у темпах розвитку окремих територій [4].

В той же час, окрім вищезазначеного, стратегія на 2021-2027 роки буде націлена на такі стратегічні цілі як формування згуртованої країни в соціальному, економічному, екологічному та просторовому вимірах, а також підвищення конкурентоздатності регіонів [4].

Під час свого інтерв'ю, перший заступник Міністра розвитку громад та територій зазначив, що від економічного розвитку окремої території залежить безпека держави загалом. Адже є території, які розвиваються нерівномірно, зокрема у гірських та прикордонних районах, а також області

з стійким низьким економічним розвитком, які потребують додаткової уваги. Тому уряд має на меті забезпечити всіх громадян державними послугами не залежно від місця їх проживання.

Окрім того, на відміну від чинної Державної стратегії регіонального розвитку на 2014-2020 року, на виконання якої не було закріплено коштів у бюджеті, нову стратегію планується забезпечити таким ресурсом. В той же час, зараз у Верховній Раді України триває обговорення проекту закону про внесення поправок до Бюджетного кодексу України, щодо підвищення ефективності використання ресурсів Державного фонду регіонального розвитку, згідно з яким передбачається третину коштів даного фонду спрямовувати на виконання програм та проектів регіонального розвитку, які будуть визначені у новій стратегії [1].

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, підсумовуючи проведене дослідження можемо зазначити, що розвиток окремих територіальних одиниць у структурі держави є основою для її забезпечення її економічного та соціального зростання. Відтак, по всьому світі активно проводиться політика стимулювання розвитку окремих територій на шляху до вирівнювання наявних диспропорцій у їх розвитку. Не виключенням є й Україна, у складі якої є багато прикордонний та гірський районів, а також таких, у яких відстежується тривалий шлях сповільненого економічного та соціального росту.

Для покращення ситуації, державою на центральному рівні та владними органами на місцях використовується цілий арсенал інструментів. Зокрема, з-поміж них виділяють використання засад державного регулювання із застосуванням регіональних ініціатив та місцевих виконавців, впровадження принципів конкретно-цільового характеру реалізованих заходів, системного підходу під час державної підтримки регіонів, поруч із проведенням всебічного контролю за реалізацією заходів

з метою своєчасного виявлення відхилень та внесення відповідних коригувань.

Окрім того, вагомим внеском для розвитку регіонів є реалізація програм та проектів, які здійснюються як за рахунок коштів державного бюджету, так і за підтримкою міжнародних інституцій. Зараз Україна стоїть на порозі прийняття нової стратегії регіонального розвитку, на яку в умовах ситуації яка склалась не лише у нашій країні, а й по всьому світі покладаються великі надії. Результат її запровадження та виконання ми матиме змогу відстежити в найближчому майбутньому.

Література

1. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади. Офіційний сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/v-osnovi-proektu-derzhavnoyi-strategiyi-regionalnogo-rozvitku-do-2027-roku-znahoditsya-lyudina-yiyi-potrebi-ta-mozhливosti-dlya-rozvitku-dmitro-zhivickij> (дата звернення 05.09.2020).
2. Завадських Г. Диспропорції соціально-економічного розвитку регіонів України та шляхи їх зниження // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2014. № 2(26). С. 76-79.
3. Міністерство розвитку громад та територій України. Моніторинг соціально-економічного розвитку регіонів. Рейтингова оцінка за 2019 рік. URL: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/regional-dev/derzhavna-rehional-na-polityka/monitorynh/monitorynh-monitorynh/rejtingova-otsinka-regioniv/rejtyngova-oczinka-za-2019-rik-prezentacijni-materialy/> (дата звернення 04.09.2020).
4. Міністерство розвитку громад та територій України // Офіційний веб-сайт Міністерства. URL: <https://www.minregion.gov.ua/press/news/zatverdzheno-perelik-proektiv-region/> (дата звернення 04.09.2020).

5. Науменко Ж. Диспропорції регіонального розвитку: визначення диспропорцій та методи їх подолання // Економічні інновації. 2012. №50. С. 281-282.
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 р. за № 385 «Про затвердження програми регіонального розвитку на період до 2020 року» // Верховна Рада України. Офіційний сайт. Нормативні акти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-п#n11> (дата звернення 04.09.2020).
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.09.2018 р. за № 733 «Деякі питання реалізації у 2018-2020 роках Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року» // Верховна Рада України. Офіційний сайт. Нормативні акти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/733-2018-п#Text> (дата звернення 04.09.2020).
8. Шевченко О. Механізм визначення соціально-економічних каталізаторів диспропорцій розвитку регіонів на основі інструментального аналізу // Економічний вісник університету. 2019. №42. С. 110-113.
9. Nurlanova, N., Satybaldin, A., Brimbetova, N., Kireyeva, A. Reduction of Economic Disparities in the Regions of Kazakhstan Based on Inclusive Development. URL: <http://www.jafeb.org/journal/article.php?code=66680> (дата звернення 03.09.2020).
10. Pawlewicz, K., Senetra, A. Differences in the Environmental, Social and Economic Development of Polish-Lithuanian Trans-Border Regions. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11205-019-02179-9> (дата звернення 03.09.2020).

References

1. The only web portal of executive bodies. Official site. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/v-osnovi-proektu-derzhavnoyi-strategiyi-regionalnogo-rozvitku-do-2027-roku-znahoditsya-lyudina-yiyi-potrebi-ta-mozhливosti-dlya-rozvitku-dmitro-zhivickij> (Accessed 05 Sept. 2020).
2. Zavadsjkykh, Gh. (2014), Disproportions of socio-economic development of the regions of Ukraine and ways to reduce them // Zbirnyk naukovykh pracj Tavrijsjkogho derzhavnogho aghrotekhnologhichnogho universytetu (ekonomichni nauky), vol. 2(26), PP. 76-79.
3. Ministry of Development of Communities and Territories of Ukraine. Monitoring of socio-economic development of regions. Rating for 2019. URL: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/regional-dev/derzhavna-rehional-na-polityka/monitorynh/monitorynh-monitorynh/rejtingova-otsinka-regioniv/rejtyngova-oczinka-za-2019-rik-prezentacijni-materialy/> (Accessed 04 Sept. 2020).
4. Ministry of Development of Communities and Territories of Ukraine. Official website of the Ministry. URL: <https://www.minregion.gov.ua/press/news/zatverdzheno-perelik-proektiv-region/> (Accessed 04 Sept. 2020).
5. Naumenko, Zh. (2012) Disproportions of regional development: definition of disproportions and methods of their overcoming // Ekonomichni innovaciji, vol. 50, PP. 281-282.
6. Cabinet of Ministers of Ukraine (2014) Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "About approval of the program of regional development for the period till 2020". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-п#n11> (Accessed 04 Sept. 2020).
7. Cabinet of Ministers of Ukraine (2018), Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "Some issues of implementation in 2018-2020 of the

- State Strategy of Regional Development for the period up to 2020". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/733-2018-п#Text> (Accessed 04 Sept. 2020).
8. Shevchenko, O. (2019), The mechanism of definition of social and economic catalysts of disproportions of development of regions on the basis of the instrumental analysis // *Ekonomichnyj visnyk universytetu*, vol. 42. PP. 110-113.
 9. Nurlanova, N., Satybaldin, A., Brimbetova, N., Kireyeva, A. (2019), Reduction of Economic Disparities in the Regions of Kazakhstan Based on Inclusive Development. URL: <http://www.jafeb.org/journal/article.php?code=66680> (Accessed 03 Sept. 2020).
 10. Pawlewicz, K., Senetra, A. (2020). Differences in the Environmental, Social and Economic Development of Polish-Lithuanian Trans-Border Regions. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11205-019-02179-9> (Accessed 03 Sept. 2020).